

Streszczenie rozprawy doktorskiej

„Uwarunkowania służby zespołów dyżurnych i organizacji stanowisk kierowania w Policji”

Imię i nazwisko autora rozprawy: mgr **Artur Winnicki**

Stopień naukowy, imię i nazwisko promotora rozprawy: **dr hab. Jacek Dworzecki**

Ideą powstania niniejszej dysertacji przyświecała chęć przybliżenia specyfiki funkcjonowania służby dyżurnej w jednostkach organizacyjnych Policji w Polsce oraz wskazania rozwiązań, które wpłyną na poprawę jakości wykonywania zadań przez zespoły dyżurnych i przyczynią się do efektywniejszej organizacji stanowisk kierowania. Zdobyte na przestrzeni kilkunastu lat doświadczenie w zakresie pełnienia służby na stanowisku kierowania w Policji w jednostce liniowej, stało się dla autora przyczynkiem do podjęcia naukowej próby poruszenia problematyki służby dyżurnej. Z kolei praca w charakterze wykładowcy, realizującego zajęcia z policjantami skierowanymi na kurs specjalistyczny dla służby dyżurnej jednostek organizacyjnych Policji, umożliwiła szerszą perspektywę spojrzenia na problematykę służby dyżurnej w ujęciu ogólnokrajowym. Autor na bazie doświadczenia zawodowego egzemplifikuje stopień zróżnicowania w przyjętym modelu pracy na stanowiskach kierowania w kraju. Wskazuje na przepisy resortowe, które definiują funkcjonowanie tych struktur, począwszy od szczebla podstawowego, kończąc zaś na Głównym Sztabie Policji. Rozpiętość w charakterze wykonywania zadań przy takim dużym zróżnicowaniu organizacyjnym sprawia, że ocena funkcjonowania środowiska pracy zespołów dyżurnych może przebiegać wielowymiarowo – w ujęciu wzajemnych zależności na gruncie hierarchii w służbie czy też w kontekście wszelakich uwarunkowań, stanowiących, wspólny mianownik dla komend/komisariatów funkcjonujących w kraju. Ten drugi aspekt stał się impulsem do wytyczenia kierunków rozwiązań na płaszczyznach, które formułują służbę dyżurną we wszystkich jednostkach Policji. Analiza wyników przeprowadzonych badań miała na celu znalezienie propozycji rozwiązań w następujących obszarach: formalnoprawnym, organizacyjno-funkcjonalnym (w tym szkoleniowym) oraz technicznym. W związku z formą dysertacji naukowej, stanowiącej sprawozdanie z przeprowadzonych badań naukowych, autor przyjął za aksjomat procedury badawczej, zapewnienie podstawowych funkcji badań

naukowych w trzech aspektach, tj. teoretycznym, metodologicznym i praktycznym.

W ujęciu pierwszym autor skonfrontował się z obowiązującą teorią i potrzebą jej skorygowania z realiami obowiązującymi w badanym środowisku. Kolejna funkcja dotyczyła instrumentarium badawczego w postaci tworzenia nowych hipotez oraz ich empiryczną weryfikację. Autor na tym etapie poszukiwał istotnych zmiennych i ich wskaźników w celu dokonania ich analizy i wykazania zależności w badanych zjawiskach, procesach i strukturach. Na końcu zastosowanie znalazła funkcja praktyczna, przejawiająca się w budowie modeli już zweryfikowanych empirycznie i gotowych do wdrożenia. Realizację celów szczegółowych badań zawarte zostały w wybranych rozdziałach dysertacji, opierając się na wcześniej sformułowanych założeniach metodologicznych.

Rozprawa doktorska składa się z pięciu rozdziałów. Dysertację otwiera rozdział pierwszy, w którym zdefiniowano problemy badawcze. Na ich podstawie autor mógł sformułować hipotezy szczegółowe. Zamieszczono w nich uzasadnienie podjęcia badań i wskazano sytuację problemową. Rozwiązanie głównego problemu badawczego opierało się na uzyskanych odpowiedziach na następujące problemy szczegółowe:

1. Jakie kwestie formalnoprawne negatywnie wpływają na realizację zadań służby dyżurnej?
2. Jakie ograniczenia w zakresie organizacyjnym oraz szkolenia i doskonalenia zawodowego negatywnie wpływają na realizację zadań przez policjantów na stanowiskach kierowania?
3. Jak sprawdzają się rozwiązania techniczne dotychczas wykorzystywane na stanowiskach kierowania?
4. Jakie rozwiązania można zaproponować, aby usprawnić funkcjonowanie stanowisk kierowania w Policji?

W odniesieniu do przedstawionych problemów badawczych sformulowano hipotezę główną zakładającą, iż istnieją możliwości w zakresie wdrożenia doskonalszych rozwiązań formalnoprawnych, organizacyjnych i technicznych, które wpłyną na efektywniejsze funkcjonowanie stanowisk kierowania w Policji.

Poszczególne treści rozdziału opisują przedmiot badań naukowych i zawierają ograniczenia, jakie autor napotkał podczas procesu badawczego. W ostatnim podrozdziale zaprezentowana została organizacja i sposób przeprowadzenia badań, które odbyły się w drugiej połowie 2019 roku. Do przeprowadzenia badań metodą sondażu diagnostycznego spośród policjantów skierowanych na kurs specjalistyczny dla służby dyżurnej jednostek organizacyjnych Policji, wytypowano wszystkie szkoły policyjne realizujące powyższe

szkolenie. Autor dokonał typizacji ankietowanych i na podstawie pozyskanych danych ogólnych przeanalizował wyniki badań. Kolejny etap stanowiło przeprowadzenie wywiadu sformalizowanego z udziałem członków zespołu przygotowującego i przeprowadzającego Finał Ogólnopolskiego Turnieju Służby Dyżurnej Jednostek Organizacyjnych Policji w 2018 roku i 2019 roku. Na potrzeby badań z wykorzystaniem metody obserwacji uczestniczącej, losowo dobrane zostały trzy różne pod względem funkcjonalnym jednostki organizacyjne Policji:

- szczebla wojewódzkiego – Komenda Wojewódzka Policji w Katowicach;
- szczebla powiatowego (rejonowego) – Komenda Powiatowa Policji w Sławnie;
- szczebla podstawowego – I Komisariat Policji w Słupsku.

Równolegle autor poddawał analizie decyzje, regulaminy, dokumenty i dostępną literaturę przedmiotu. Ostatnią metodą, która przyczyniła się do uwierzytelnienia przeprowadzonych badań, było studium przypadku.

W rozdziale II przybliżono rozwiązania formalnoprawne ujmujące wykonywanie zadań na stanowiskach kierowania i oczekiwania służby dyżurnej w zakresie zmian na tej płaszczyźnie. Autor poddał analizie regulacje wewnątrzinstytucjonalne dotyczące zakresu wykonywania zadań na stanowisku kierowania, wskazując na dualizm wynikający z obowiązujących przepisów resortowych. Uwypuklił tym samym niedoskonałości występujące w istniejących regulacjach prawnych, które skutkują ograniczeniami w realizacji zadań przez grupę zawodową dyżurnych.

Rozdział III poświęcony jest organizacji i przygotowaniu policjantów do służby na stanowiskach kierowania. Przedstawiono strukturę stanowisk kierowania w jednostkach organizacyjnych Policji oraz opisane zostały zadania służby dyżurnej. Spojrzenie z pułapu nauczyciela policyjnego, a także członka zespołu przeprowadzającego Finał Ogólnopolskiego Turnieju Służby Dyżurnej Jednostek Organizacyjnych Policji, na poziom zróżnicowania w zakresie przygotowania uczestników konkursu nasunęło pewne spostrzeżenia odnośnie do stanu jakości szkolenia i doskonalenia zawodowego w tym zakresie. Ponadto autor poruszył w dysertacji problem niedoboru wykwalifikowanych zasobów kadrowych oraz odwołał się do kondycji szkolenia i doskonalenia zawodowego zespołów dyżurnych na przestrzeni ubiegłych lat. Jednocześnie podkreślił wiodącą rolę dyżurnego we wszystkich strukturach organizacyjnych Policji w procesie koordynacji prowadzonych działań policyjnych, w zależności od poziomu kompetencji uwarunkowanych regulaminem wewnętrznym kierownika jednostki.

Rozdział IV przedstawia poziom zaawansowania technologicznego stanowisk kierowania w polskiej Policji. Przybliżono działanie systemów teleinformatycznych, z których korzysta służba dyżurna. Wskazano ponadto pewne ograniczenia natury technicznej, występujące obecnie w jednostkach organizacyjnych, spowodowane brakiem rozwiązań dla ich rozwoju i modernizacji.

W ostatnim, piątym rozdziale przedstawiono, opierając się na wykorzystanych metodach, technikach i narzędziach badawczych, sumaryczne zestawienie wyników badań. Otrzymane wyniki w zestawieniu z tymi uzyskanymi za sprawą wywiadu sformalizowanego, który objął ekspertów zaangażowanych na co dzień w proces szkoleniowy służby dyżurnej, sprecyzowały oczekiwania respondentów względem pożądaných usprawnień w przedmiotowych obszarach tematycznych. Ostateczne wyniki płynące z analizy aktów prawnych oraz spostrzeżeń uzyskanych za sprawą obserwacji uczestniczącej przeprowadzonej i studium przypadku pozwoliły doprecyzować obszar działań naprawczych. Na ich podstawie prowadzący badania zaproponował kierunki zmian w uwarunkowaniu służby zespołu dyżurnych i organizacji stanowisk kierowania w jednostkach Policji. Sformułowane rozwiązania w aspektach istotnych dla prawidłowego funkcjonowania służby dyżurnej, wskazane zostały w kolejnych podrozdziałach.

W niniejszej rozprawie doktorskiej autor przedstawił wyniki badań wraz z oceną stanu faktycznego realizowania służby dyżurnej w jednostkach organizacyjnych Policji, wskazując obszary wielozagadnieniowe, które wymagają usprawnienia i modernizacji.

Przeprowadzone przez autora badania w zakresie możliwych rozwiązań poprawy uwarunkowań służby zespołu dyżurnych i organizacji stanowisk kierowania w Policji pozwoliły na sformułowanie następujących wniosków:

- funkcjonariusze obsady stanowisk kierowania oraz eksperci zajmujący się tematyką służby dyżurnej zgodnie widzą potrzebę wprowadzenia zmian w przepisach wewnątrzresortowych;
- zasady organizacji i funkcjonowania stanowisk powinny mieć podstawy we właściwie sformułowanych przepisach, niedwuznacznie odnoszących się do modelu stanowiska kierowania w jednostkach organizacyjnych Policji;
- ścieżka awansu zawodowego powinna być czytelna i uwarunkowana określonymi kryteriami;
- powinien powstać ujednolicony program doskonalenia zawodowego dla policjantów służby dyżurnej, natomiast obowiązujący program kursu specjalistycznego dla służby dyżurnej jednostek organizacyjnych Policji należałoby zmodyfikować;

- istnieje konieczność wdrożenia zmian modernizacyjnych w celu utworzenia systemu recepcyjnego i zastosowania rozwiązań technicznych umożliwiających wykonywanie na odpowiednim poziomie czynności nadzorczych względem osób zatrzymanych/doprowadzonych;
- plan zagospodarowania przestrzennego jednostki Policji powinien uwzględniać umiejscowienie pomieszczenia zbiorowego przechowywania broni palnej oraz wyznaczony punkt obserwacji monitoringu miejskiego poza stanowiskiem kierowania;
- wyposażenie stanowisk kierowania w jednostkach wymaga ujednoczenia;
- infrastruktura teleinformatyczna powinna zostać zmodernizowana poprzez zintegrowanie istniejących systemów informatycznych opierających się na systemie wiodącym, jakim jest System Wspomagania Dowodzenia;
- istnieje potrzeba uruchomienia szeregu zakładów w zakresie rejestracji poszczególnych czynności;
- stworzenie wewnętrznego systemu obiegu informacji spowoduje jej usystematyzowanie i przyczyni się do powielania danych w formie papierowej.

Sekwencja podjętych działań naukowych przyczyniła się do wygenerowania licznych wniosków. Rezultaty uzyskane wskutek konsekwentnie realizowanej procedury badawczej miały na celu nadanie im waloru praktycznego, dającego możliwości ich wdrożenia i zastosowania. Oprócz nadania dysertacji wartości naukowej, została ona również nacechowana swoistą przydatnością społeczną, która może okazać się pomocna w usprawnieniu funkcjonowania środowiska pracy zespołów dyżurnych w jednostkach organizacyjnych Policji.

Ustalony za sprawą przeprowadzonych badań stan faktyczny odzwierciedlający służbę na stanowiskach kierowania wskazuje na rzeczywiste zależności. Występują one pomiędzy stroną formalną, determinowaną zmianami w przepisach dotyczących służby dyżurnej, a kwestią organizacyjną. Ujęcie rozwiązań na tle organizacyjnym musi wynikać z kompatybilnych ze sobą treści regulacji wewnątrzinstytucjonalnych. Może to przyczynić się do zwiększenia efektywności pracy nie tylko w kontekście przedmiotowej grupy zawodowej, ale i całej formacji. Za sprawą zaimplementowania bardziej intuicyjnych rozwiązań natury technicznej konglomerat zaproponowanych działań może przysłużyć się stworzeniu lepszych warunków służby zespołów dyżurnych i nadać nową jakość istniejącym stanowiskom kierowania.

Kompleksowe ujęcie problematyki, której w literaturze przedmiotu nie poświęcono dotychczas należytej uwagi, zdaniem autora wymaga wielodyscyplinarnego podejścia do tematyki w oparciu o regulacje kształtujące przedmiot badań. Ponadto interpretacja

niepokrywających się ze sobą aktów prawnych z pewnością nastęcza trudności w jednoznacznym ustosunkowaniu się do spornych kwestii. W odczuciu autora zaprezentowane w dysertacji wielowymiarowe podejście do zagadnień prawotwórczych, wzbogacone o refleksje nad pożądanymi zmianami, znajdującymi swoje uzasadnienie w wynikach badań, przyczyni się do poszerzenia dotychczasowego stanu wiedzy w podejmowanej problematyce.

Nie bez znaczenia, z punktu widzenia dydaktyki, będzie poddanie pod rozwagę ewentualnej modyfikacji programu szkolenia przygotowującego policjantów do służby na stanowiskach kierowania. Niniejsza praca naukowa ma wymiar interdyscyplinarny z uwagi na szereg zaproponowanych rozwiązań, które mogą okazać się pomocne w procesie tworzenia lub udoskonalania substytutów stanowisk kierowania w innych instytucjach publicznych. Zawarte w dysertacji rozważania i wyniki dociekań naukowych mogą stanowić inspirację do dalszych badań dotyczących służby zespołów dyżurnych i organizacji stanowisk kierowania w Policji. Z kolei utylitarny charakter pracy być może stanie się przyczynkiem do podjęcia działań badawczych tożsamyh systemów kierowania, funkcjonujących w pozostałych podsystemach wykonawczyh, operujących w ramach systemu bezpieczeństwa narodowego.